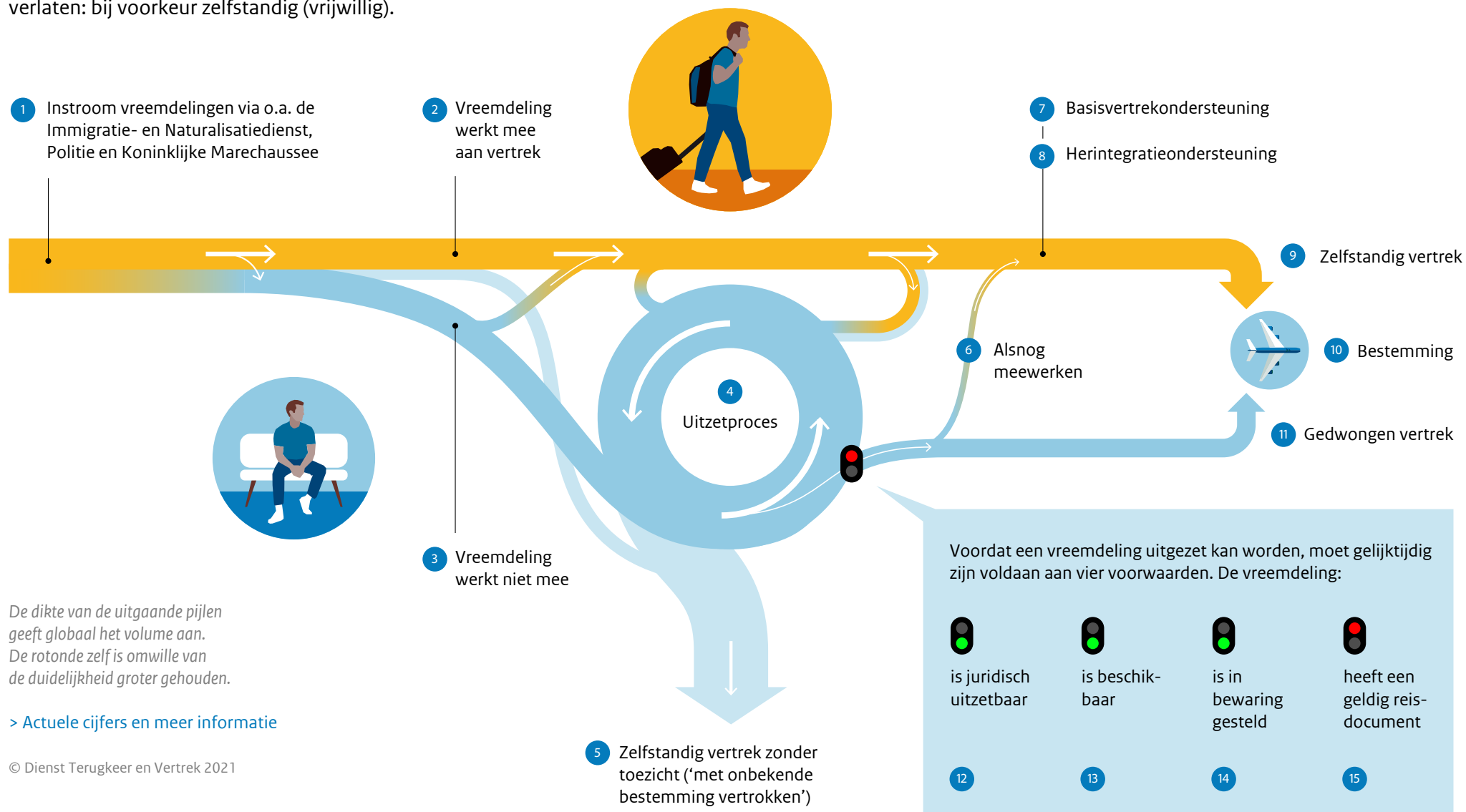

Het terugkeerproces in beeld

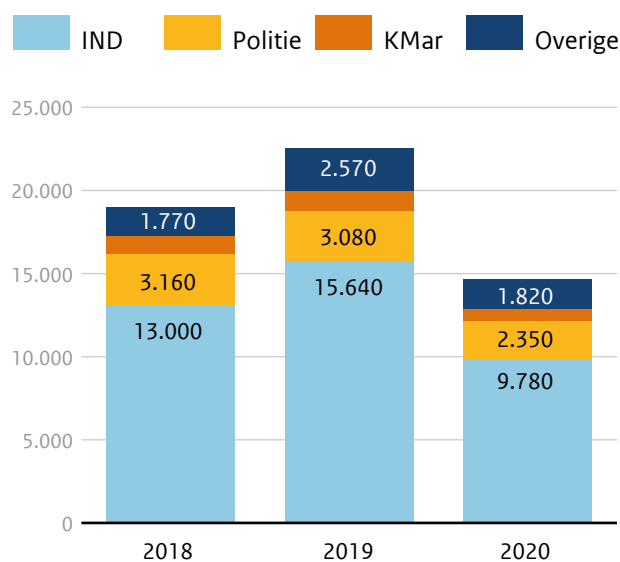
Het streven is dat vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven, het land aantoonbaar verlaten: bij voorkeur zelfstandig (vrijwillig).

1 Instroom

DT&V krijgt de meeste dossiers van vreemdelingen die moeten vertrekken vanuit de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Dit gaat bijvoorbeeld om vreemdelingen van wie de asielaanvraag is afgewezen. Daarnaast komt het voor dat de Politie en de Koninklijke Marechaussee (KMar) vreemdelingen aantreffen die niet rechtmatig in Nederland verblijven. Ook hun dossiers worden in de regel aan de DT&V overgedragen.

Instroom bij de DT&V

De 'Overige instroom' bestaat uit groepen van kleinere omvang. Daaronder zijn ook vreemdelingen die zich zelf melden bij de DT&V met de vraag hen te ondersteunen bij terugkeer naar het herkomstland.

2 Vreemdeling werkt mee aan vertrek

Vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf in Nederland hebben een wettelijke plicht om uit eigen beweging te

vertrekken. Het uitgangspunt is dat de DT&V dit zogenaamde 'zelfstandig vertrek' of 'vrijwillig vertrek' stimuleert en faciliteert. Als een vreemdeling meewerkt, is vertrek vrijwel altijd mogelijk. De autoriteiten van het land van herkomst zullen dan zo nodig een vervangend reisdocument afgeven.

3 Vreemdeling werkt niet mee

Zelfstandig vertrek is het uitgangspunt. Besluit een vreemdeling, ondanks de geboden ondersteuning, niet mee te werken aan vertrek, dan kan DT&V het gedwongen vertrek in gang zetten. Dit staat bekend als 'uitzetting'.

4 Uitzetproces

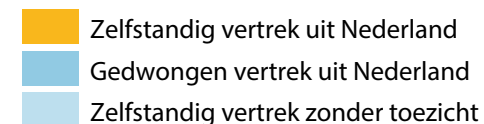
Als een vreemdeling niet meewerkt aan zelfstandig vertrek, start het traject naar gedwongen vertrek. Dit is een complex en weerbarstig proces waarin de opstelling van de vreemdeling van grote invloed is op het al dan niet realiseren van vertrek.

5 Zelfstandig vertrek zonder toezicht

('met onbekende bestemming vertrokken')

Als DT&V niet weet waar de vreemdeling is, kan het vertrekproces op dat moment geen doorgang vinden. De vreemdeling is dan zoals dat heet 'met onbekende bestemming' vertrokken (MOB) en heeft zich dus onttrokken aan het zicht van de overheid. Ook vreemdelingen die zeggen zelfstandig te willen vertrekken, kunnen van de een op de andere dag verdwijnen. Van ca. 60 procent van de vertrokken vreemdelingen is de bestemming onbekend. In de statistieken worden zij opgenomen in de categorie 'zelfstandig vertrek zonder toezicht'. Van deze personen is niet vast te stellen of zij Nederland daadwerkelijk hebben verlaten of de illegaliteit zijn ingegaan.

Vertrekcijfers DT&V

6 Alsnog meewerken

Een vreemdeling kan op elk moment besluiten zelfstandig vertrek uit Nederland te verkiezen boven een uitzetting. Dit kan betekenen dat iemand alsnog in aanmerking komt voor basisvertrek- en herintegratieondersteuning.

7 Basisvertrekondersteuning

Veel vreemdelingen die willen terugkeren, kunnen daarbij hulp krijgen van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM). Namens de overheid treedt DT&V op als subsidieverlener en opdrachtgever van het REAN-programma (Return and Emigration Assistance from the Netherlands). Dit programma voorziet in voorlichting, (vlieg)tickets, begeleiding op Schiphol en eventueel een klein geldbedrag. Personen uit de 35 rijkste landen ter wereld (o.a. EU-landen en de VS) zijn uitgesloten.

8 Herintegratieondersteuning

Vreemdelingen uit een door de OESO erkend ontwikkelingsland die uit eigen beweging vertrekken, kunnen ook in aanmerking komen voor herintegratieondersteuning, aanvullend op de basisvertrekondersteuning. Herintegratieondersteuning wordt verstrekt via IOM en verschillende Nederlandse stichtingen (ngo's) die daarvoor subsidie krijgen van DT&V.

Per volwassene is tot €1.800 beschikbaar en per kind €2.800. Het grootste deel wordt verstrekt in natura, bijvoorbeeld in de vorm van scholing, hulp bij het zoeken van werk en woonruimte en het leggen van contact met familie. Per persoon kan maximaal €300 contant worden meegegeven.

9 Zelfstandig vertrek

Als een vreemdeling zonder recht op verblijf Nederland uit eigen beweging verlaat, geholpen door IOM, een ngo of de DT&V, staat dit bekend als zelfstandig vertrek of vrijwillig vertrek.

Zelfstandig vertrek en gedwongen vertrek uit Nederland vormen samen de categorie 'aantoonbaar vertrek'. Van de vreemdelingen die aantoonbaar vertrekken, doet het merendeel dit zelfstandig.

Zie grafiek vertrekcijfers DT&V (bij punt 5)

10 Bestemming

De meeste vreemdelingen die onder toezicht van de overheid vertrekken, gaan terug naar het land van herkomst. Een ander deel vertrekt naar een Dublinlidstaat. Een kleine groep reist naar een ander land.

11 Gedwongen vertrek

Een deel van de vertrekkende vreemdelingen verlaat Nederland gedwongen. De vreemdeling wordt dan tot het vliegtuig begeleid. Afhankelijk van de situatie kan het zijn dat escorts van de Koninklijke Marechaussee meevliegen met de vreemdeling. Dit is in een beperkt aantal zaken nodig.

Zie grafiek vertrekcijfers DT&V (bij punt 5)

12 De vreemdeling is juridisch uitzetbaar

Een vreemdeling is juridisch uitzetbaar als er geen juridische procedure meer loopt die in Nederland afgewacht mag worden en er geen rechterlijke uitspraak is die gedwongen vertrek verhindert.

Het staat vreemdelingen vrij nieuwe verblijfsaanvragen in te dienen of naar de rechter te stappen. Dit resulteert soms in kansarme procedures. Ruwweg de helft van de vreemdelingen met wie de DT&V te maken heeft, is juridisch niet uitzetbaar. De samenstelling van deze groep wisselt continu.

Voorbeelden van procedures zijn:

- herhaalde asielaanvragen
- reguliere verblijfsaanvragen
- verzoeken om de uitspraak op een ingesteld (hoger) beroep of bezwaar in Nederland te mogen afwachten
- verzoeken om uitstel van vertrek vanwege medische redenen (art. 64 Vreemdelingenwet)

13 De vreemdeling is beschikbaar voor vertrek

De vreemdeling is beschikbaar voor vertrek als de DT&V weet waar hij verblijft.

Aan een vreemdeling kunnen toezichtsmaatregelen worden opgelegd zoals een meldplicht, vrijheidsbeperkende maatregel, inname van reisdocumenten of een borgsom. De vreemdeling kan dan nog steeds op eigen initiatief de verblijfslocatie verlaten. Relatief veel vreemdelingen onttrekken zich aan het zicht van de overheid voor er een bewaringsmaatregel opgelegd kan worden.

14 De vreemdeling kan in bewaring gesteld worden

Vreemdelingenbewaring is de meest vergaande maatregel om vreemdelingen beschikbaar te houden voor vertrek. Tot inbewaringstelling kan pas worden overgegaan als lichtere toezichtsmaatregelen niet (meer) doeltreffend zijn. Er moet dan beargumenteerd kunnen worden dat:

- de vreemdeling zich aan het toezicht zal onttrekken of niet meewerkt aan terugkeer
- een lichter middel niet effectief is
- dat de bewaring niet onevenredig belastend is
- dat er voldoende zicht op uitzetting bestaat.

Vreemdelingenbewaring duurt in beginsel maximaal een half jaar. De gemiddelde bewaringsduur is ca. 1,5 maand.

15 De vreemdeling heeft een geldig reisdocument

Voor terugkeer hebben vreemdelingen een geldig reisdocument nodig. Bij vertrek naar het land van herkomst vraagt de DT&V zo nodig een vervangend reisdocument aan (laissez-passer) bij de ambassade of het consulaat. De meeste diplomatieke vertegenwoordigingen geven dit af als blijkt dat een vreemdeling onderdaan is van dat land. Daarvoor is van belang dat de vreemdeling meewerkt aan het vaststellen van zijn identiteit en nationaliteit.